

Короткий огляд ситуації в Україні

Жовтень 2024

ХІД БОЙОВИХ ДІЙ

- Російська армія продовжує поступово просуватися в Донецькій області, продовжуючи натиск на Курахове, Покровськ та ряд інших ключових міст. Впродовж жовтня під контроль ЗС РФ перейшли Селідове, значна частина Торецька, деякі менші населені пункти. Втім, це просування досі несе для російської сторони значні втрати техніки та особового складу. Загальні втрати російських військ, за даними української сторони, на кінець жовтня складають вже [близько 695 тисяч](#). Паралельно будується ешелонувана лінія оборони в Запорізькій області, але для дійсно ефективного стримування російського наступу та переходу в контрнаступ у України бракує ресурсів. Перш за все, йдеться про перевагу російської сторони в повітрі, зокрема, щотижня на українські населені пункти та позиції СОУ скидаються понад 1000 керованих авіабомб, застосовуються сотні дронів-камікадзе.
- В жовтні стало відомо про залучення найближчим часом кількох тисяч військових з КНДР на російському боці, що може ускладнити ситуацію на фронті, втім, не очікується критичного ускладнення від їх присутності, на відміну від північнокорейських [боєприпасів](#), які забезпечують значну частину від загальних потреб РФ.
- В свою чергу, **українська армія продовжує контролювати ряд населених пунктів у Курській області РФ**, час від часу організовуючи нові дрібні прориви кордону та змушуючи російську сторону відтягувати резерви з Донеччини. Сили оборони України закріпилися на лінії [укріплень](#), побудованій самими росіянами в очікуванні українського наступу, і можуть невеликими силами стримувати російські атаки в Курській області. Тривають обстріли військової інфраструктури, аеродромів, нафтосховищ в РФ та на окупованих територіях України, кібератаки на російські урядові ресурси.
- **Збройні сили РФ продовжують завдавати удари по українських населених пунктах та стратегічній енергетичній інфраструктурі, з використанням крилатих ракет і дронів-камікадзе.** Під ударами в липні перебували [Київ](#), [Запоріжжя](#), [Суми](#), [Харків](#) (внаслідок удару 28 жовтня зазнала руйнувань пам'ятка архітектури, яка перебуває під охороною ЮНЕСКО), [Миколаїв](#), [Херсон](#), [Одеса](#), [Дніпро](#) (внаслідок обстрілу 26 жовтня було пошкоджено [лікарню](#) та поранено декількох пацієнтів), [Кривий Ріг](#), [Нікополь](#), [Гуляйполе](#), [Покровськ](#), [Мирноград](#), [Краматорськ](#), [Слов'янськ](#), [Костянтинівка](#), [Курахове](#) (зруйновано офіс Українського Червоного Хреста в Донецькій області), [Лиман](#), [Конотоп](#), [Чугуїв](#), [Очаків](#), інші населені пункти. Під удари потрапляють, окрім військових об'єктів, також об'єкти критичної інфраструктури, лікарні, житлові будинки, навчальні заклади та інші цивільні об'єкти.
- **19 жовтня відбувся черговий обмін військовополоненими, Україна змогла повернути 95 своїх військовослужбовців.** Також напередодні було здійснено масштабний [обмін тілами](#) загиблих військових, до України повернулися тіла 501 людини в рамках процесу обміну.
- В жовтні стало відомо про кілька нових випадків страт військовополонених українців, зокрема і про найбільш масовий випадок розстрілу одразу 16 солдатів. Загалом кількість розстріляних на полі бою українців складає вже понад 100. Також 10 жовтня стало відомо про смерть у полоні української цивільної [журналістки](#) Вікторії Роциної. Всього відомо про смерть у полоні понад 170 українців.

- Країни-партнери України долучаються до нової практики інвестування в ОПК України для виготовлення техніки та боєприпасів у співпраці з українськими виробниками. Так, Французько-німецька оборонна група KNDS [відкрила](#) дочірню компанію в Україні, Литва інвестує 10 мільйонів євро у виробництво ракети-дрона “Паляниця”, а Турецька компанія Baykar планує завершити будівництво заводу в Україні в серпні 2025 року.

ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР

- **За офіційною інформацією ювенальних прокурорів з початку вторгнення 583 дітей [загинуло](#)** та понад 1655 отримали поранення різного ступеня тяжкості внаслідок повномасштабної збройної агресії рф. [Зареєстровано](#) 146994 воєнних злочинів та злочинів агресії, а також 19695 злочинів проти національної безпеки.
- **російська агресія продовжує нищити історичну та культурну спадщину України.** Загальна чисельність постраждалих пам’яток культурної спадщини регіонів зросла на 22 одиниці і наразі [становить](#) 1169 об’єктів. Повторні влучання у пошкоджені раніше пам’ятки культурної спадщини відбулися в Херсонській та Сумській областях. [Зазнали](#) пошкоджень чи руйнувань 2 093 об’єкти культурної інфраструктури. Найбільше постраждали заклади культури у Харківській, Херсонській, Запорізькій, Донецькій, Сумській областях. В результаті російської агресії 124 українських митців вже [загинуло](#). На окупованих росією українських територіях [залишається](#) близько 1,7 мільйона культурних артефактів, що свідчить про значну загрозу для національної культурної спадщини України, призводить до культурного знеособлення та загрожує історичній пам’яті українського народу. Росія здійснює ще один злочин, розкрадаючи культурні цінності України, артефакти з яких уже [з’являються](#) на міжнародному чорному ринку.
- **Дії рф спричиняють масштабну екологічну кризу в Україні, завдаючи шкоди унікальним природним екосистемам та довкіллю загалом.** Фахівці Центру досконалості протимінної діяльності та екологічної безпеки [виявили](#) у ґрунтах на звільнених територіях Миколаївської області підвищений вміст миш’яку, свинцю, міді, цинку та залишків вибухових речовин. Виявлені забруднення є наслідком російських ракетних і артилерійських ударів, що мали хаотичний характер та влучали у підприємства і склади зберігання засобів захисту рослин, агрохімії (отрутохімікатів) і пального. В Україні внаслідок широкомасштабного вторгнення росії 128 тисяч км² суходолу та 14 тисяч км² акваторії України [забруднені](#) вибухонебезпечними предметами.
- **Внаслідок агресії росії українському довкіллю [було завдано](#) збитків на трильйони гривень.** Серед них 1 трлн грн – забруднення ґрунтів, 773 млрд грн – забруднення атмосферного повітря продуктами горіння, 84 млрд грн – забруднення вод. 628 млрд грн – це збитки природно-заповідному фонду. За останнім дослідженням міжнародних і національних експертів, викиди парникових газів за два роки війни склали близько 180 млн тонн CO₂. Шкода, завдана російською федерацією клімату за 24 місяці війни, становить 32 млрд доларів США. Зафіксовано понад 6 тисяч випадків екологічної шкоди, що створює довготривалі ризики для відновлення екосистем України.
- **російська окупація призводить до занепаду українських міст, залишаючи їх без належного догляду та інфраструктурної підтримки, що створює небезпечні умови для життя мешканців і спричиняє екологічні проблеми.** Під окупацією російської влади Луганськ [потерпає](#) від численних несанкціонованих звалищ, а також на вулицях понад місяць не усувають прориви каналізації.
- **російська агресія завдає шкоди соціальній єдності та безпеці в Україні, спричиняючи масштабні втрати, підвищуючи рівень небезпеки та ускладнюючи мирне життя громадян.** 3 24 лютого 2022 року Росія [вбила](#) 91 медійника. 12 загинули під час виконання професійних

обов'язків, 79 — як учасники бойових дій або внаслідок російських обстрілів чи катувань. Внаслідок російської агресії проти України в період з 1 червня по 31 серпня [загинуло](#) 589 цивільних осіб і ще 2 685 людей зазнали поранень, що на 45% більше, ніж за попередні три місяці. Станом на 1 жовтня від початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну через ворожі міни та вибухонебезпечні залишки війни [постраждала](#) 1 041 особа, з яких діти – 99, дорослі – 942.

- **Продовжуються глибокі втрати національних ресурсів, що підриває економічну і соціальну основу місцевих громад і ускладнює їхнє відновлення та розвиток.** На окупованій частині Херсонщини окупанти [знищують](#) Державне підприємство «Дослідне господарство «Асканійське», вивозячи або забиваючи цінну м'ясну породу худоби, що загрожує втратою важливих селекційних здобутків. Загалом у регіоні [зруйновано або пошкоджено](#) понад 30 тисяч цивільних об'єктів, зокрема 95% постраждалих становить житловий сектор, включаючи 27,6 тисяч приватних будинків і 1,2 тисячі багатоповерхівок. Станом на кінець жовтня 2024 року ворог [пошкодив](#) 1680 об'єктів медзакладів та зруйнував вщент ще 226. Також росіяни пошкодили 226 автівок екстреної медичної допомоги, знищили 263 та захопили 125 автівок «екстренки».
- **Вплив російської окупації на культурну і соціальну ідентичність місцевого населення.** У Сімферополі [затримано](#) заступника головного лікаря за проукраїнську позицію, що демонструє репресії проти тих, хто підтримує Україну. На окупованій Луганщині школярів [змушують](#) дотримуватися правил «правильного» спілкування з російськими військовими, щоб уникнути наслідків, що підсилює контроль та пригнічення. В окупованому Луганську [створено](#) програму передачі незаконно вилученого житла українців російським військовим, що посилює незаконне привласнення майна. росіяни [проводять](#) «інвентаризацію» нерухомості на окупованій Луганщині з метою вилучення майна тих, хто не отримав російський паспорт, розпочавши з Станично-Луганського району.
- **Проводиться примусова мілітаризація та залучення місцевих до армії РФ.** На окупованих територіях України [розпочато](#) масовий призов до армії РФ, який триватиме до кінця року, із планом залучити 150 тисяч новобранців, включаючи мешканців Донеччини, Луганщини, Запоріжжя, Херсонщини та Криму. На Херсонщині школярів [змушують](#) проходити обов'язковий курс управління дронами, спрямований на формування нових кадрів для військових цілей РФ. В окупованій Запорізькій області росіяни [організують](#) мережу «дружинників», залучаючи студентів, аби створити ілюзію масової підтримки та уникнути звинувачень у колаборації.
- **Тиск на вразливі групи населення для отримання російського громадянства.** Людей з інвалідністю на окупованих територіях [змушують](#) отримувати російські паспорти під загрозою втрати соціальних пільг; проходження медкомісій дозволяють лише з російським паспортом. На окупованих територіях України з наступного року [позбавлять](#) українців безплатних ліків, якщо вони не мають російського паспорта, що ставить під загрозу життя багатьох хворих. В окупованих районах [посилюють](#) фільтраційні заходи, ставлячи на облік неповнолітніх з проукраїнськими поглядами, яких відправляють на примусове обстеження чи лікування.
- **росія продовжує грабування ресурсів і примусове використання економіки окупованих територій.** В окупованому Маріуполі російські сили [будують](#) агро-мол «Чотири сезони», щоб використовувати його як логістичний центр для вивезення краденого зерна та металу з України.

РОСІЙСЬКІ НАРАТИВИ, ПРОПАГАНДИСТСЬКИЙ ВИМІР

- **Інтерналізація війни та російської агресії, участь північнокорейських військових в російській агресії.** Розширюється співпраця РФ та Північної Кореї, ратифіковано держдумою відповідна двостороння угода, що подається у внутрішньому полі як політичне лідерство

рф. Положення про взаємну військову допомогу [договору](#) Росії та КНДР залучаються лише у разі агресії проти однієї зі сторін, а параметри співпраці не є предметом публічних дискусій, [заявив](#) заступник глави МЗС РФ Сергій Рябков. Путін [підтвердив](#) співпрацю рф з Північною Кореєю у військовій сфері та натякнув їй на можливий широкий розвиток, «головне, щоб уламки далеко не летіли». Водночас путін не [підтвердив](#) та не спростував наявність північнокорейських військових на війні з Україною під час самі БРІКС в Казані. В пропагандистських офіційних джерелах рф [вказується](#), що начебто в разі залучення «військовослужбовці з КНДР можуть разом обнулити надії на збільшення втрат Росії в Україні та перетворити Північну Корею на непотоплюваний авіаносець Росії».

- **Росія вибудовує міжнародну підтримку, «більшість світу нас підтримує», «новий світовий порядок».** Провідний наратив пропагандистських російських [джерел](#) щодо подолання міжнародної ізоляції рф, ізоляції путіна. Президент рф [вказує](#), що він відкритий до різних контактів на тлі саміту [БРІКС](#) в у Казані (22 - 24 жовтня). Всіляко [декларується](#) геополітична потужність організації, - БРІКС, де головує Росія, "відповідає" за 37,4% світового ВВП, 36,7% - за паритетом купівельної спроможності, 15% - від усієї світової торгівлі та 37% - від усього населення планети. Констатується, в пропагандистських джерелах, що попри ворожу західну риторику, — російські контакти та спілки зростають у всьому світі, з кожним днем збільшується кількість спільних проектів, включаючи глобальні — на кшталт транспортного коридору Північ — Південь. Т.зв. [Казанська декларація](#) саміту БРІКС інтерпретується в рф як «маніфест нового світового порядку» та початок руйнування «гегемонії західних країн» у сфері міжнародних відносин.
- Постійно лунають мобілізаційні [наративи](#) путіна про історичну спадковість російських перемог у війні, починаючи з 18 сторіччя, згуртованість російського суспільства. Що рф, попри політику заходу не перебуває в міжнародній ізоляції, а активно набуває статусу геополітичного потужного гравця.
- **Про «мирні перемовини».** Рф повторює наративи про перемовини на російських умовах виходячи з російських вимог. Будь-який результат українського конфлікту має бути на користь Росії та виходити з реалій на полі бою, [заявив](#) [путін](#). Жодних розмінів не буде, але Москва готова шукати розумні компроміси для врегулювання. Росія готова вести діалог про мирне завершення конфлікту в Україні, але лише на основі Стамбульських угод ([путін](#)).
- Росія, як і раніше, готова до переговорів щодо України, але вони можливі лише з урахуванням реалій на "землі". ([Лавров](#)). Водночас йдеться, що врегулювання має відбутися на принципах статуту ООН ([документи](#) саміту БРІКС. Т.зв. [Казанська декларація](#)), якій передбачає захист людей, а начебто влада в Україні порушує права меншин, російськомовних ([Лавров](#)).
- **Дискредитація українського політичного керівництва.** Традиційно поширюються наративи про нелегітимну українську владу, які дискредитують українську політичну систему. На [думку](#) президента рф, війна в Україні розпочалася у 2014 році, коли, за його словами, Захід на чолі зі США підтримав «держпереворот».
- **Ядерна ескалація.** Продовжується експлуатація ядерних погроз рф в ході «конфлікту». Проведено 29 жовтня в рф «тренування сил ядерного стримування», де рф [відпрацьовувався](#) масований ядерний удар у відповідь на ядерний удар супротивника. [Лавров назвав](#) заяви Байдена про переговори з Росією щодо ядерної зброї обманом, - "заклик розмовляти про стратегічну стабільність, про контроль над ядерними озброєннями без попередніх умов - обман". Росія «за жодних обставин» не допустить появи ядерної зброї в Україні ([путін](#)).
- **«Удари на попередження».** **Заперечення руйнування української цивільної інфраструктури.** Напочатку жовтня в пропагандистських ресурсах вказують, що удари по українській цивільній інфраструктурі рф здійснює в рамках т.зв. превентивних ударів, щоб

запобігти операціям української армії. Йдеться, що така начебто оновлена, тактика російської армії проявилася в день народження путіна. Заперечуються перемовини між Україною та рф щодо припинення ударів по енергооб'єктах (Песков).

- **Пріоритет традиційних цінностей на протигагу Заходу.** Триває впровадження та застосування освітніх інструментів в пропагуванні в рф традиційних цінностей - II Всеросійська конференція «Цінності у системі виховання: сім'я – суспільство – держава». Йдеться про посилення ролі родини, патріотичного виховання, духовних цінностей. Відповідні наративи активно впроваджуються на тимчасово окупованих територіях Запорізької, Херсонської областей в освіті, пропагандистській інформації.
- **Скорочення підтримки України з боку Заходу.** Активно поширюються наративи в пропагандистських російських джерелах, що США будуть обмежувати надавання зброї Україні, щоб не воювати з рф, що немає жодних надій говорити про членство України в НАТО, в українській армії панує дезертирство. Йдеться про втому Заходу від війни та потребу задовільнити російські інтереси, перейти до перемовин та “розумних компромісів”. Постійно експлуатуються меседжі в офіційних пропагандистських джерелах рф про цілковите розчарування західних країн українським політичним керівництвом, втрату довіри до українських політиків, українських пропозицій щодо досягнення внутрішньої стійкості в Україні та підтримки безпеки України з боку країн-партнерів.